

**ACADEMIA „ȘTEFAN CEL MARE” A MINISTERULUI AFACERILOR
INTERNE AL REPUBLICII MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE PENALE ȘI DREPT PUBLIC**

Cu titlu de manuscris

C.Z.U. 343.12/.13(043.2)

CREȚU Olesea

**MODALITĂȚI DE ÎNCETARE A PROCESULUI PENAL
LA FAZA URMĂRIRII PENALE**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTOR ÎN DREPT

Specialitatea: 554.03 Drept procesual penal

Autor:

Conducător de doctorat:

**ODAGIU Iurie
doctor în drept, conferențiar
universitar**

Comisia de îndrumare:

**LARII Iurie, doctor în drept,
profesor universitar**

**OSOIANU Tudor, doctor în drept,
profesor universitar**

**RUSNAC Constantin, doctor în drept
conferențiar universitar**

CHIȘINĂU, 2024

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii doctorale științe penale și drept public a Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne.

Autor:

CREȚU Olesea

Conducător științific:

ODAGIU Iurie, doctor în drept, profesor universitar al Academia „Ștefan cel Mare”.

Comisia de doctorat:

1. **OSTAVCIUC Dinu**, președinte al Comisiei de doctorat, dr. hab., conf. univ., Academia „Ștefan cel Mare” a MAI;
2. **ODAGIU Iurie**, dr., conf. univ., Academia „Ștefan cel Mare” a MAI;
3. **OSOIANU Tudor**, referent oficial, dr., prof. univ., Academia „Ștefan cel Mare” a MAI;
4. **DOLEA Igor**, referent oficial, dr. hab., prof. univ., Universitatea de Stat din Moldova;
5. **RUSU Vitalie**, referent oficial, dr. hab., prof. univ., Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Secretar al Comisiei de doctorat:

RUSNAC Costantin, dr., Academia „Ștefan cel Mare”.

Susținerea va avea loc la data de „14” decembrie 2024, ora 10:00, în cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne, pe adresa: mun. Chișinău, str. Gheorghe Asachi 21, bloc administrativ, etajul II, Sala Consiliului de administrație.

Rezumatul și teza de doctorat pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca generală „Tudor Roșca” din cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne, pe pagina web a Agenției Naționale a Calității în Educație și Cercetare (www.cnaa.md) și pe pagina web a Școlii doctorale științe penale și drept public (www.academy.police.md).

Autor: _____ **CREȚU Olesea**

Secretarul Comisiei de doctorat: _____ **RUSNAC Costantin**, doctor în drept

© Crețu Olesea

**CUPRINSUL
REZUMATULUI TEZEI**

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	10
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	27
BIBLIOGRAFIE.....	32
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI.....	35
ADNOTARE (în română, rusă, engleză)	37

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei abordate. Efectuarea activităților de urmărire penală au un rol deosebit de important în realizarea scopului procesului penal înscris în art. 1 alin.2, a Codului de procedură penală. Atingerea acestui scop nu se realizează întotdeauna prin trimiterea învinuitului în judecată, organul de urmărire penală, pe baza probatoriului poate ajunge și la alte concluzii, care demonstrează fie lipsa de vinovăție a celui în cauză, fie existența unor împrejurări de natură a împiedica tragerea la răspundere penală, situații în care stingerea raportului juridic procesual penal are loc în faza de urmărire penală.

Încetarea procesului penal la etapa urmăririi penale, de regulă, are loc mai des, decât la etapa judecătii. Aceasta se explică prin faptul, că instanța de judecată încetează cauza, de regulă, numai în acele cazuri, când organele de urmărire constatând existența temeiurilor de încetare, nu au încetat la timp procesul penal. Numai în puține cazuri temeiurile de încetare a procesului penal apar deja după transmiterea dosarului instanței de judecată (acte de amnistie și de grațiere, expirarea termenilor de prescripție, decesul învinuitului, etc). Acest fapt este dovedit și de datele statistice privind ponderea sentințelor de achitare și încetare a procesului penal comparativ cu sentințele de condamnare și a deciziilor de încetare a cauzelor la faza de urmărire penală.

Pe parcursul desfășurării urmăririi penale s-au la terminarea acesteia se poate constata existența situațiilor în care procurorul la propunerea organului de urmărire penală, sau din oficiu, dispune după caz, scoaterea de sub urmărire penală, încetarea urmăririi sau clasarea cauzei penale.

Instituția încetării, pe parcursul evoluției legislative, a suferit mai multe modificări. Legislatorul, odată cu adoptarea Codului de procedură penală, instituției încetării procesului penal, i-a acordat o nouă anvergură: au fost modificate temeiurile de încetare a urmăririi penale, procedura în sine, a fost introdusă o claritate aparte privind încetarea parțială a procesului penal cât și a scoaterii persoanei de sub urmărire.

Instituția încetării urmăririi penale trebuie privită ca o structură juridică complexă și compusă. Totodată remarcăm faptul că încetarea procesului penal la faza urmăririi penale se identifică ca o instituție independentă de soluționare a procesului penal.

În acest context, remarcăm că majoritatea temeiurilor de încetare a procesului penal la faza urmăririi penale sunt reglementate de legea penală, dar care trebuie dovedite în procesul penal. O atare abordare contribuie la o analiză mai aprofundată a problemelor ce țin de încadrarea juridică a circumstanțelor ce înlătură caracterul penal al faptei sau a celor ce liberează de răspundere penală, esențiale pentru soluționarea procesului penal.

Astfel, actualitatea temei cercetate este determinată nu numai de aspectul practic, dar și de cel de ordin teoretic.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. La realizarea studiului, drept punct de reper a servit legislația procesual-penală, penală și alte acte relevante ale Republicii Moldova și ale altor state (România, Ucraina, Federația Rusă, etc.).

Baza teoretică a investigației o constituie lucrările celor mai recunoscuți autori consacrați în domeniu: Neagu I, Damaschin M, Udriș M., Dongoroz V., Boroș A., Bulai C., Volonciu N., Păcuraru I., Poiană I., Jidovu N., Mateuț Gh., Tulbure A., Antoniu Gh., Tanoviceanu I., Theodoru Gr., Cuznețova N., Dobrovoliscaia T., Sluțchii I., Iacubovici N., Macari I., Himiceva G., Tihomirov L., Ivașenco V., Barabaș A., Dubinscaia A., Șargarodskii M., Grigoriev V., Pobedchin A., Șeifer S., Iliuhina S., Casatchina S., etc. Dintre autorii autohtoni, lucrările cărora au stat la baza elaborării tezei pot fi menționați: Dolea Ig., Roman D., Osoianu T., Ostavciuc D., Odagiu Iu., Rusnac C., Orîndaș V., Borodac A., Gladchi Gh., Brânză S., Botnaru S., Botezatu R., Vîzdoagă T., Didic V., Barbăneagră Al., Berliba V., Ulianovschi X.etc.

Baza empirică de investigație a fost formată de rezultatele studierii Rapoartelor de activitate ale Procuraturii pentru anii 2018-2022, cât și practica judiciară pe domeniu de referință.

Scopul și obiectivele tezei. Scopul cercetării se deduce din tematică și constă studierea atât teoretică cât și analiza practică a instituției de încetare a procesului penal la faza de urmărire penală, identificarea problemelor aplicabilității soluțiilor de încetare cât și stabilirea direcțiilor de îmbunătățire a legislației procesual penale în domeniul de reglementare a încetării urmăririi penale în fapt și asupra persoanei.

Pentru atingerea scopurilor propuse au fost trasate și realizate următoarele **obiective**: - analiza lucrărilor științifice din doctrina procesual penală națională și internațională; - elucidarea esenței și importanței instituției încetării procesului penal în faza urmăririi penale; - evidențierea unor particularități specifice de apariție și stingere a raporturilor juridice procesual penale; - identificarea elementelor comune și distincte ale instituției încetării procesului penal la faza urmăririi penale în dreptul procesual penal comparat; - determinarea etapelor evoluției reglementărilor legale ale instituției încetării procesului penal la faza urmăririi penale; - elucidarea rolului ofițerului de urmărire penală și al procurorului în cazul încetării procesului penal în faza urmăririi penale - analiza respectării drepturilor (reabilitarea) persoanei acuzate și scoase de sub urmărire prin prisma jurisprudenței naționale și a jurisprudenței CtEDO, precum și corespunderea cadrului legal național standardelor expuse în jurisprudența CtEDO; - evidențierea poziției procesuale a procurorului la încetarea, clasarea urmăririi penale, scoaterea

persoanei de sub urmărire, contestarea deciziei de încetare și reluare a urmăririi penale; - analiza circumstanțelor care exclud urmărirea penală; - analiza soluțiilor de încetare a procesului penal la faza urmăririi penale prin prisma temeiurilor faptice și juridice; - analiza mecanismului de reparare a prejudiciului în cazurile de stingere a procesului penal la faza urmăririi penale; - formularea propunerilor de modificare și perfecționare a cadrului legal național la domeniul analizat.

Metodologia cercetării științifice. În cadrul cercetării tematicii propuse s-a efectuat un studiu complex al instituției de încetare, clasare a urmăririi penale, a scoaterii persoanei de sub urmărire penală în coraport cu respectarea drepturilor persoanei în cadrul urmăririi penale racordat la standardele internaționale. Rezultatele studiului efectuat vor putea fi utilizate drept material științific la studierea modalităților de terminare a procesului penal la faza urmăririi penale. Originalitatea studiului respectiv s-a materializat prin expunerea concomitentă asupra modalităților de terminare a procesului penal la faza urmăririi penale ca instituție a procesului penal și ca acțiune procedurală reliefată în forma sa procesuală. Necesitatea studiului a derivat din lipsa unei lucrări ce ar compila elementele specifice problematicii vizate.

Ținând cont de specificul și caracterul complex al temei investigate, pentru realizarea scopurilor și obiectivelor trasate, în calitate de **metode de cercetare au fost folosite:** metoda istorico-juridică, logică, comparativă, sistemică, interpretării literare, statistică, prospectivă.

Noutatea și originalitatea științifică. Acest studiu reprezintă o cercetare complexă a problemelor teoretice și practice, de moment și de perspectivă, privind instituția încetării procesului penal la faza de urmărire penală.

Elementele inovative ale studiului se desprind din tezele fundamentale ale lucrării și preiau următoarea formă: 1) au fost identificate mai multe definiții pentru noțiunea instituției încetării procesului penal la faza urmăririi penale, cum ar fi: încetarea procesului penal la faza urmăririi penale, poate fi definită ca fiind actul de soluționare a cauzei penale, *in rem* și *in personam* fără dispunerea unei sentințe de condamnare. O altă definiție, dar care o considerăm și cea mai reușită, definește *instituția juridică a încetării procesului penal la faza urmăririi penale, ca fiind un ansamblul de norme juridice care reglementează temeiurile și procedura de încetare a raporturilor juridice procesual penale*; 2) s-a determinat faptul că, etapa terminării urmăririi penale este punctul final al fazei prejudiciare și este condiționată în primul rând, de necesitatea protecției drepturilor și libertăților părților la proces cât și a altor participanți, pe care anumite hotărâri le pot afecta interesele, și în al doilea rând de necesitatea de a lua în considerație toate circumstanțele obiective și subiective ale cauzei penale, pentru soluționare cu posibilitatea corectării și reeducării unei persoane fără aplicarea sancțiunii penale. 3) De asemenea s-a stabilit că legislația procesual penală a Republicii Moldova reglementează trei modalități de încetare a

procesului penal la faza prejudiciară: scoaterea persoanei de sub urmărire penală, încetarea urmăririi penale, clasarea procesului penal. 4) s-a stabilit faptul că, una din condițiile obligatorii a încetării procesului fără drept de reabilitare este că bănuitul, învinuitul, inculpatul să fie de acord cu așa tip de încetare, fapt ce presupune recunoașterea faptei încriminate și a respectiv a vinovăției. Cu toate că, o persoană se consideră vinovată doar atunci când în privința ei există o hotărâre penală definitivă; 5) au fost scoase în evidență lacunele legislației în domeniul circumstanțelor care exclud urmărirea penală, art.275, 284, 285, 512 CPP; 6) a fost identificată lipsa unei reglementări clare privind reflectarea procesuală a soluției de încetare a urmăririi penale, scoatere a persoanei de sub urmărire penală și a clasării procesului penal, etc.

De asemenea, noutatea științifică a studiului realizat constă în elaborarea argumentată a unui set de recomandări, sub formă de lege ferenda, și anume:

1. Modificarea pct.1) al art.275 CPP *„nu există faptul infracțiunii”* cu *„fapta nu există”*.
2. Completarea pct.5) al art.275 CPP, cu următorul conținut: *„cu excepția cazurilor de reabilitare sau de dezacord al succesorilor”*.
3. Completarea cu pct.6¹ al art.275 CPP, cu următorul conținut: *„a intervenit termenul de suspendare condiționată a urmăririi penale”*.
4. Modificarea conținutului alin.(3) al art. 284 CPP cu următorul conținut: *Procurorul, în cazul în care constată temeiurile prevăzute la alin. (2), conducându-se de prevederile art.286¹ CPP dispune scoaterea persoanei de sub urmărirea penală. Persoana poate fi scoasă de sub urmărirea penală integral sau numai cu privire la un capăt de acuzare.*
5. Abrogarea alin.alin. (4) și (5) al art.284 CPP, deoarece se regăsesc în prevederile art. 286¹ CPP.
6. Modificat conținutul alin. 2 al art. 285 CPP și anume sintagma *„prevăzute la art.275 pct.4)-9)”* să fie înlocuită cu *„prevăzute la art.275 pct.4), 5), 6), 9)”*.
7. Modificarea conținutului alin.(4) al art.285, cuvintele *„prin ordonanță din oficiu sau la propunerea organului de urmărire penală”* de a înlocui cu sintagma *„cu respectarea prevederilor art.286¹ CPP”*.
8. Abrogarea alin.alin. (5),(6) și (9) al art.285 CPP, deoarece se regăsesc în prevederile art. 286¹ CPP.
9. Completarea Codului de procedură penală cu art.286¹ *„Ordonanța de scoatere a persoanei de sub urmărire penală, de încetare a urmăririi penale și de clasare a procesului penal”*.

10. Modificarea art.512 CPP, prin completarea alin.2) după cum urmează, după cuvintele „dispune liberarea persoanei de răspundere penală” cu sintagma „și încetarea urmăririi penale”.

Semnificația teoretică a lucrării. Importanța teoretică a tezei constă în faptul, că aduce o anumită contribuție la studiul și perfecționarea instituției încetării urmăririi penale și a izvoarelor relevante ale dreptului procesual penal.

Ideile conceptuale elaborate de autor îmbogățesc teoria generală a procesului penal și în totalitatea lor creează premisele teoretico-metodologice pentru elucidarea unor probleme științifice majore privind asigurarea protecției drepturilor și intereselor legitime ale subiecților la aplicarea soluțiilor de încetare a urmăririi penale *in rem* și *in personam*.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în oferirea unei compilații a materialului doctrinar, util înțelegerii normei procesual penale cercetate, precum și formularea recomandărilor practice de soluționare a unor situații incerte, întâlnite în jurisprudența națională. Totodată, a fost prezentată o interpretare elocventă a particularităților încetării procesului penal la faza urmăririi penale, fapt ce va facilita activitatea organelor de ocrotire a normelor de drept la aplicarea normelor procesual penale și penale de referință. Concluziile, soluțiile înaintate și propunerile prezentului studiu pot fi utilizate în procesul de instruire a studenților, audiențelor cursurilor de formare inițială și continuă, precum și a practicienilor implicați nemijlocit în procesul de soluționare a cauzelor penale la faza de urmărire penală etc.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere constau în: în esență, studiul realizat, este unul dintre primele încercări de analiză cuprinzătoare a instituției încetării (stingerii) procesului penal la faza de urmărire penală, în condițiile actualului Cod de procedură penală, efectuată la nivel monografic. Identificarea imperfecțiunilor admise la aplicarea procedurii de încetare a procesului penal la faza de urmărire penală și oferirea unor propuneri de *lege ferenda* de remaniere ale acestora.

Implementarea rezultatelor științifice. Compilația materialului teoretico-practic își găsește aplicabilitate directă la exercitarea activității profesionale a organelor de resort, responsabile de soluționarea cauzelor penale, în special cu soluția de încetare a urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărire penală și clasarea procesului penal. Rezultatele științifice pot fi utilizate în procesul de instruire a studenților, masteranzilor și doctoranzilor din cadrul instituțiilor de învățământ superior cu profil juridic, dar pot servi și la efectuarea unor noi investigații științifice. Totodată, recomandările și propunerile de lege ferenda, formulate de către autor, pot fi luate în considerație la perfecționarea cadrului normativ ce vizează art. 275 CPP.

Aprobarea rezultatelor. Rezultatele investigației au fost puse în discuție în cadrul multiplelor foruri științifice naționale și internaționale. De asemenea, ideile de bază ale lucrării

au fost publicate în diverse reviste științifice de profil: Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a M.A.I.; Revista „Legea și viața”; Materialele conferințelor și altele.

Publicațiile la tema tezei. La tema tezei de doctorat au fost publicate 15 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: raport juridic procesual penal, terminarea urmăririi penale, încetarea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărire penală, clasarea procesului penal, împăcarea părților, reabilitarea persoanei scoase de sub urmărire penală.

CONȚINUTUL TEZEI

Structura tezei a fost concordată cu scopul și obiectivele trasate, fiind compusă din: adnotări; lista abreviațiilor; introducere; patru capitole împărțite în șaptesprezece paragrafe; concluzii generale și recomandări; bibliografie; anexele; declarația privind asumarea răspunderii și curriculum vitae al autorului.

Introducerea, reprezentând exordiul fundamentării și justificării temei alese pentru studiere, cuprinde compartimentele prezentate în următoarea ordine: 1) actualitatea și importanța problemei abordate, 2) baza empirică a studiului, 3) scopul și obiectivele tezei, 4) metodologia cercetării științifice, 5) ipoteza cercetării, 6) noutatea științifică a rezultatelor obținute, 7) problema științifică soluționată, 8) importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, 9) aprobarea rezultatelor și rezumatul compartimentelor tezei.

Capitolul I, intitulat „**Analiza situației în domeniul încetării procesului penal la faza urmăririi penale**” este consacrat cercetării celor mai relevante materiale științifice (manuale, monografii, teze de doctor, articole științifice, ghiduri, studii, reviste consacrate instituției încetării procesului penal la faza urmăririi penale) publicate la tema tezei de doctor în Republica Moldova și în străinătate, realizându-se o incursiune în cele mai sensibile domenii: istoric, sociologic, juridico-procesual, juridico-penal, metodic și statistic.

Analizând problematica încetării procesului penal la faza urmăririi penale prin prisma publicațiilor, ne permite să menționăm că în mediul științific autohton, până la ziua de azi, nu a fost realizat nici un studiu de cercetare aprofundat al problemelor legislative, teoretice și aplicative ale instituției menționate.

Autorii Osoianu Tudor, Andronache Anatol și Orîndaș Victor în publicația „Urmărirea penală” definesc încetarea procesului penal la faza urmăririi penale, ca fiind o concluzie a organului de urmărire penală de stingere a procesului penal, axată pe probatoriu, care demonstrează fie lipsa de vinovăție a celui în cauză, fie existența unor împrejurări de natură de a împiedică tragerea la răspundere penală[25, p.129].

Autorul Roman Dumitru definește deciziile de stingere a procesului penal la faza urmăririi penale drept soluții negative a cauzei penale[14].

Încetarea urmăririi penale este actul de liberare a persoanei de răspunderea penală și de finalizare a acțiunilor procedurale, în cazul în care pe temei de nereabilitare legea împiedică continuarea acesteia.

O noțiune identică a încetării urmăririi penale o susțin și autorii Osoianu Tudor și Ostavciuc Dinu, care definesc încetarea urmăririi penale ca fiind acel „*act de liberare a persoanei de răspunderea penală și de finalizare a acțiunilor procedural în legătură cu fapta*

sau faptele anterior imputate, în cazul în care pe temei de nereabilitare legea împiedică continuarea acesteia”[26, p.372-373].

Autorii: Osoianu Tudor, Andronache Anatol și Orîndaș Victor în publicația „Urmărirea penală” menționează: „codul de procedură penală instituie trei modalități în care procesul penal se stinge în faza de urmărire penală: scoaterea persoanei de sub urmărire penală; încetarea urmăririi penale; clasarea cauzei penale”[25, p. 129].

Încetarea urmăririi penale se dispune, spre deosebire de scoaterea de sub urmărire penală, în cazul când sunt anumite circumstanțe care împiedică continuarea urmăririi penale, acestea fiind în dependență de nevinovăția persoanei[10, p. 660]. În cazul dat „vinovăția” fiind ca un semn al componenței de infracțiune.

Scoaterea persoanei de sub urmărire penală este o soluție de stingere a procesului penal în privința persoanei la faza de urmărire penală. Această opinie este susținută și de către autorii, Dolea Igor, Roman Dumitru, Sedlețchi Iurie, Vîzdoagă Tatiana, Rotaru Vasile, Cerbu Andrean, Ursu Sergiu, care menționează, că soluția scoaterii persoanei de sub urmărire penală se aplică numai în faza de urmărire penală, deoarece în faza judecării cauzei pentru asemenea temeuri se dispune achitarea persoanei[11, p.563].

Totodată același colectiv de autori definesc scoaterea persoanei de sub urmărire penală ca fiind acea hotărâre prin care se reabilitează bănuitul sau învinuitul, dacă soluția se referă la toate capetele de acuzare[11, p.563].

Aceiași părere este susținută și de către autorii Osoianu Tudor și Ostavciuc Dinu, care definesc „instituția scoaterii persoanei de sub urmărire penală” ca fiind acel act de reabilitare și finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta sau faptele anterior imputate[26, p.370].

Autorul Tudor Osoianu[25, p.130], definește încetarea urmăririi penale în privința persoanei, ca fiind acea activitatea procedurală prin care urmărirea penală este întreruptă, de regulă, definitiv dacă se constată existența unuia din cazurile care exclud urmărirea penală.

Scoaterea persoanei de sub urmărire penală poate fi totală sau parțială. Încetarea urmăririi penale în privința bănuitului sau învinuitului, integral, presupune și încetarea calității procesuale avute, pe când scoaterea parțială presupune încetarea urmăririi penale doar în privința unor capete de acuzare, neschimbându-i statutul procesual. Autorii: Dolea Igor, Roman Dumitru, Sedlețchi Iurie, Vîzdoagă Tatiana, Rotaru Vasile, Cerbu Andrean, Ursu Sergiu, susțin opinia dată, argumentând totodată că „scoaterea persoanei de sub urmărire penală parțială, constituie o schimbare a învinuirii potrivit alin. (2), art.283 CPP” [12, p.44]. Schimbarea acuzării în cadrul procesului penal, este determinată de acumularea probelor noi, care pot atenua sau agrava situația învinuitului. În contextul atenuării, alin.2 al art. 283 CPP reglementează „*dacă, în cursul*

urmăririi penale, învinuirea înaintată nu s-a confirmat într-o anumită parte a ei, procurorul dispune scoaterea persoanei de sub urmărirea penală în privința acestui capăt de învinuire”.

Unii practici operează cu noțiunea de „clasarea cauzei penale”[24], însă autorii Osoianu T. și Ostavciuc D, menționează, că „clasarea cauzei penale”, este o denotație imprecisă, nereușită din punct de vedere al tehnicii legislative, deoarece Codul de procedură penală reglementează noțiunea de „*clasarea procesului penal*” (art.286 CPP)[26, p.375].

Autorii Dolea Igor, Roman Dumitru, Sedlețchi Iurie, Vîzdoagă Tatiana, Rotaru Vasile, Cerbu Andrean, Ursu Sergiu susțin că, „*clasarea este o modalitate de încetare a urmăririi penale în exclusivitate in rem, adică în privința faptei, nefiind stabilită nici o persoană în calitate de bănuț sau învinuit*”[11, p.571].

Autorul, Dolea Igor, în lucrarea „Codul de procedură penală (comentariu aplicativ)”, susține că „*particularitățile clasării se manifestă prin faptul că aceasta nu vizează persoana, dar acțiuni ale organului de urmărire penală, iar după emiterea ordonanței de clasare a procesului penal, nu este admisă efectuarea acțiunilor procesuale*”[10, p.662].

Analizând problematica încetării procesului penal la faza urmăririi penale, nu putem să nu luăm în calcul studiile științifice efectuate și de unii autori din străinătate referitoare la subiectul supus analizei.

Mai mulți autori români[35, p.296, 21, p.190, 40, p.9, 37, p.355] au catalogat terminarea urmăririi penale ca moment de epuizare a fazei de urmărire penală, care are loc nu neapărat prin transmiterea cauzei în judecată, dar și prin adoptarea unei soluții de stingere prin scoaterea de sub urmărire sau încetarea urmăririi în cauză.

Când cauza de stingere este constatată în cursul fazei de urmărire penală, procesul penal poate lua sfârșit prin stingerea cauzei penale [13, p.48].

Stingerea procesului penal este o decizie de *absoluțiune*, adică fapta imputabilă nu nimereste sub incidența faptelor penale [33, op.cit., p. 343,351,375].

Soluțiile de stingere a procesului penal se dispun în cazurile în care punerea în mișcare sau exercitare a acțiunii penale este împiedicată sau cazurile de inaptitudine a acțiunii penale sau sunt impedimente la exercitarea acțiunii penale [22, p.240-260].

În opinia lui Udoriu, stingerea procesului penal la faza urmăririi penale, este terminarea urmăririi penale fără punerea în mișcare a acțiunii penale, în cadrul căreia procurorul, în baza referatului organului de cercetare, dispune numai o soluție de netrimiteră în judecată (clasarea sau renunțarea la urmărirea penală) [37, p.355].

Reglementarea cu caracter de noutate [op.cit. 18], în art.318 din Codul procedură penală, a renunțării la urmărirea penală, temperează [38, p.109] un principiu procesual penal fundamental, anume obligativitatea punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale, având ca

scop gestionarea eficientă a resurselor disponibile pentru combaterea infracționalității, plecând de la premisa că natura limitată a acestor resurse nu permite tragerea la răspundere penală a tuturor persoanelor care au săvârșit infracțiuni [36, p.1355].

În opinia autorilor Silviu Gabriel Barbu și Vasile Coman, „instituția renunțării la urmărirea penală a fost introdusă în legislația procesual penală românească odată cu intrarea în vigoare a noului Cod de procedură penală[5], și reprezintă o aplicare a principiului oportunității urmăririi penale – reglementat în art. 7 alin. (2), adoptat ca principala limitare a obligativității acțiunii penale și, totodată, ca manifestare a opțiunii de politică penală în scopul unei mai bune folosiri a resurselor umane și materiale” [2].

Renunțarea la urmărirea penală are rolul de transpunere a principiului oportunității și pleacă de la premisa că interesul societății nu justifică angajarea unor resurse limitate pentru tragerea la răspundere penală a unor persoane care au săvârșit infracțiuni, totodată nu există un impediment legal pentru cercetarea faptei [36, p.1355, 19].

În aceeași ordine de idei Ana Maria Boldișor susține că, renunțarea la urmărirea penală este un instrument de drept procesual penal, pe care legiuitorul i l-a pus procurorului la dispoziție, atunci când acesta consideră că nu există un interes public pentru urmărirea și judecata unei infracțiuni” [19].

În literatura de specialitate a Federației Ruse noțiunii de încetare a cauzei penale (clasarea procesului penal) îi sunt specific următoarele interpretări doctrinare:

- terminarea acțiunilor de urmărire penală și soluționarea fără pronunțarea sentinței de condamnare [43, p.360];
- încetarea desfășurării acțiunilor de urmărire penală în cauza penală [42, p.360];
- decizia de terminare și încetare a acțiunilor de urmărire penală în cauza penală [50, p.846];
- decizia organului de cercetare, anchetatorului, procurorului sau a judecătorului despre terminarea acțiunilor de urmărire penală și terminarea cauzei penale (mai puțin sentința de condamnare) [49, p.690].

Ivașenco V. definește noțiunea încetării cauzei penale ca fiind, o metodă de terminare a acțiunilor procesuale într-o cauză penală sau în privința unei persoane în cazul stabilirii circumstanțelor care împiedică continuarea urmăririi penale, decizie a persoanei împuternicite [47].

Autorii Joghini N.V. și Fatculin F.N. precizează, că încetarea cauzei penale este acel act procedural, decizional, prin care organul competent, în temeiul lipsei condițiilor de desfășurare a procesului penal, încetează continuitatea procesuală în cauza penală [46, p.304].

O opinie identică este susținută și de către autorul Glușcov A.I., care menționează că încetarea procesului penal la faza urmăririi penale, reprezintă acea modalitate de terminare a urmăririi penale, prin ordonanță, aplicată de organul de cercetare penală sau procuror, în urma aprecierii probelor acumulate și a identificării unor circumstanțe, prevăzute de lege, care împiedică continuarea procesului penal [45, p.159].

Casatchina S. definește, încetarea procesului penal la faza urmăririi penale, este acea instituție, parte componentă a procesului penal, care reglementează ordinea procesuală de încetare a urmăririi penale în privința unei infracțiuni și persoane, fără pronunțarea sentinței și fără continuarea administrării probelor în cauza penală de referință [48].

Autorul Volînscaia O.V., în autoreferatul tezei de doctor definește *încetarea urmăririi penale (scoaterea persoanei de sub urmărire penală) ca fiind etapa de finalizare a activităților procesuale întreprinse de organul de cercetare, în privința unei persoane în condițiile legii* [44].

Un Cod de procedură penală care ar reglementa instituția încetării procesului penal în dreptul englez nu există, organele de drept se conduc de jurisprudența comună (*common law, case law*), legi, instrucțiuni și ghiduri ale Procuraturii (*Crown Prosecution Service*), instituția responsabilă de desfășurarea urmăririi penale în Marea Britanie.

Principalele acte normative, pe lângă jurisprudența comună, care reglementează procedura și temeiurile încetării procesului penal sunt [op.cit. 34, 29]:

- Codul Procurorilor (*The Code for Crown Prosecutors*), este un act normative al procurorilor care reglementează deciziile procurorilor într-un proces penal;
- Legea privind urmărirea penală din 1985 (*Prosecution of Offenses Act 1985*), este actul normative, care reglementează drepturile și obligațiile procurorului în cadrul unui proces penal.

Conform cadrului legal menționat în sistemul de drept englez există două modalități de încetare a procesului penal: clasarea și renunțarea procurorului la acuzație. În concluzie, analizând interpretările instituției încetării procesului penal la faza urmăririi penale, de către procesualiștii autohtoni, putem defini că încetarea procesului penal la faza de urmărire penală, este actul de încetare a urmăririi penale și soluționare a cauzei penale fără dispunerea unei sentințe de condamnare.

În linii generale temeiurile de încetare a procesului penal la faza urmăririi penale sunt aceleași atât în legislația autohtonă cât și cea străină, cu mici excepții.

Capitolul II, denumit „Instituția încetării procesului penal la faza urmăririi penale”, se dedică studiului apariției și stingerii raportului juridic procesual penal, reglementării instituției de încetare a procesului penal la faza de urmărire penală. De asemenea au fost expuse unei

analize minuțioase temeiurile juridice de încetare a procesului penal, cât și diferite criterii de clasificare a circumstanțelor care exclud urmărirea penală.

Raporturile juridice sunt relații sociale reglementate de normele juridice. Conformându-se normelor juridice sau încălcându-le, cetățenii, destinatarii acestora, adoptă anumite conduite care determină nașterea unor drepturi și obligații juridice. Aceste drepturi și obligații se nasc datorită existenței unei norme juridice care le descrie și care le oferă forță juridică, adică leagă de nerespectarea lor intervenția forței coercitive a statului. Raportul juridic reprezintă deci modul, forma în care dreptul se transpune, se realizează în viața socială [41].

Raporturile juridice procesual penale sunt acele raporturi juridice care apar în cursul desfășurării procesului penal [39, p.17].

Ca orice raport juridic, raportul juridic procesual penal este constituit din următoarele elemente:

- subiecții raportului juridic procesual penal sunt participanții la procesul penal, respectiv: organele judiciare (organul de urmărire penală, procurorul, judecătorul de instrucție, instanța de judecată), avocații, părțile (învinuitul, partea vătămată, partea civilă, partea responsabilă civilmente), precum și alți subiecți procesuali (martorul, expertul, interpretul);

- conținutul raportului juridic procesual penal este compus din suma drepturilor și obligațiilor conferite de lege subiecților raportului juridic procesual penal. În funcție de particularitatea cauzei și de etapa procesuală, subiecții raporturilor juridice procesual penale dobândesc drepturi și obligații specifice, care dau o nuanță aparte fiecărui raport juridic procesual penal;

- obiectul raportului juridic procesual penal constă în stabilirea existenței (sau inexistenței) raportului juridic penal și determinarea conținutului acestui raport juridic. Astfel, pe măsură ce procesul penal se desfășoară, fiind administrate probele necesare lămuririi cauzei sub toate aspectele, raportul penal se definitivează, iar soluția pronunțată la terminarea procesului penal stabilește existența sau inexistența raportului de drept penal material [28, p.10].

Raporturile juridice procesual penale iau naștere doar în cadrul unui proces penal, care la rândul său se declanșează odată cu sesizarea organului de urmărire penală despre săvârșirea sau pregătirea pentru săvârșirea unei infracțiuni. Fiecare participant al unui proces penal poate declanșa unul sau mai multe raporturi juridice procesual penale.

Odată născut, *raportul juridic procesual penal* se desfășoară în timp prin impunerea cerinței de respectare a regulii de conduită pe care o instituie și executarea de către destinatarii normei procesual penale a obligației de a se supune dispozițiilor legii.

Fiecărui raport juridic procesual penal îi corespunde o anumită perioadă de timp, prevăzută de legislație sau stabilită de organele judiciare, în conformitate cu legea, una este cert,

că orice raport juridic procesual penal încetează odată cu soluționarea definitivă a procesului penal.

Un raport juridic procesual penal, la faza urmăririi penale, încetează în legătură cu existența circumstanțelor care împiedică continuarea urmăririi penale sau existența unor motive pentru eliberarea unei persoane de răspundere penală.

Ajuns la etapa de terminare a urmăririi penale, ofițerul de urmărire penală apreciază nu doar probele administrate în cauza penală, dar putem spune că își autoevaluează activitatea realizată.

Orice soluție propusă și ulterior dispusă, trebuie să fie argumentată faptic și juridic. Argumentarea faptică o constituie totalitatea probelor acumulate, iar cea juridică totalitatea normelor de drept care reglementează decizia luată.

Încetarea urmăririi penale este actul de liberare a persoanei de răspundere penală și de finisare a acțiunilor procedurale, în cazul care pe temeiurile prevăzute la art.275 CPP, legea împiedică continuarea acesteia.

Urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată dacă [6]:

- 1) nu există faptul infracțiunii;
- 2) fapta nu este prevăzută de legea penală ca infracțiune;
- 3) fapta nu întrunește elementele infracțiunii, cu excepția cazurilor când infracțiunea a fost săvârșită de o persoană juridică;
- 4) a intervenit termenul de prescripție sau amnistia;
- 5) a intervenit decesul făptuitorului;
- 6) lipsește plângerea victimei în cazurile în care urmărirea penală începe, conform art.276, numai în baza plângerii acesteia sau plângerea prealabilă a fost retrasă;
- 7) în privința unei persoane există o hotărâre judecătorească definitivă în legătură cu aceeași acuzație sau prin care s-a constatat imposibilitatea urmăririi penale pe aceleași temeiuri;
- 8) în privința unei persoane există o hotărâre neanulată de neîncepere a urmăririi penale sau de încetare a urmăririi penale pe aceleași acuzații;
- 9) există alte circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală.

Temeiurile enumerate sunt reglementate atât de Codul de procedură penală cât și de alte acte normative și recomandări juridice. Printre acestea remarcăm:

1. Codul penal, remarcăm faptul că practic toate circumstanțele care exclud urmărirea penală sunt într-un fel sau altul reglementate de legea penală și au tangență cu aceasta (*retroactivitatea, infracțiunea, răspunderea penală, individualizarea pedepsei, vinovăția,*

circumstanțele care exclud caracterul penal al faptei, liberarea de răspundere penală, amnistia, termenul de prescripție etc.);

2. Constituția Republicii Moldova, nu putem să nu remarcăm că încetarea urmăririi penale în privința persoanei este guvernată de anumite principii sau garanții care sunt reglementate de legea supremă a statului (*neretroactivitatea legii, prezumția de nevinovăție, dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, etc.*);

3. Amnistia la rândul ei se aplică prin lege organică. De la proclamarea independenței Republicii Moldova, legiuitorul a adoptat 11 legi cu privire la amnistie;

4. Interpretarea legală a instituției împăcării părților și retragerii plângerii prealabile se regăsește în Recomandarea nr. 56 a Curții Supreme de Justiție *cu privire la aplicarea art. 109 CP și 276 CPP în cazurile împăcării părților* [32] și în Hotărârea Curții Constituționale nr. 27 din 21.09.2017 [15], *privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 109 alin. (1) CP (limitarea împăcării în cauzele penale)*;

5. Procedura și mecanismul de declanșare, desfășurare și soluționare a raportului de mediere este reglementat de Legea nr. 137 din 03.07.2015 cu privire la mediere.

Există o serie de reguli adoptate de comunitatea internațională ce detaliază modalitățile de lucru de zi cu zi în justiția penală, și anume:

1. „*Dreptul de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori*”, reglementat de art.4 al Protocolului nr.7 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale [30] și art.50 din Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene [4], este punct de origine pentru temeiurile de încetare a urmăririi penale prevăzute de pct.7)-8) alin.1 art.275 al CPP;

2. Recomandarea nr.R.19(99) a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre cu privire la mediere în cauzele penale, adoptată la cea de-a 69-a întâlnire a reprezentanților miniștrilor [31], este actul internațional, izvor al Legii nr. 137/2015 din 03.07.2015 cu privire la mediere;

3. Dezincriminarea sau principiul neretroactivității legii, potrivit căruia nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos este oglindit în mai multe acte internaționale, cum ar fi: Declarația Universală a Drepturilor Omului (art.11) [9], Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (art. 15) [27], Convenția Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului (art. 7) [8].

Pe parcursul desfășurării urmăririi penale s-au la terminarea acesteia se poate constata existența situațiilor în care procurorul la propunerea organului de urmărire penală, sau din oficiu, dispune după caz, încetarea urmăririi penale în privința persoanei, adică scoaterea de sub

urmărire penală, încetarea urmăririi în fapt când este învinuit sau inculpat sau încetarea urmăririi penale când nu este învinuit sau inculpat, adică clasarea cauzei penale.

La identificarea temeiurilor menționate procurorul din oficiu sau la propunerea ofițerului de urmărire penală dispune prin ordonanță încetarea urmăririi penale.

Apreciind că urmărirea penală a fost efectuată pe deplin, au fost verificate toate versiunile înaintate și au fost constatate toate împrejurările și circumstanțele săvârșirii infracțiunii, ofițerul de urmărire penală i-a decizia de a termina urmărirea penală și transmite cauza penală procurorului însoțită de raportul cu una dintre propunerile prevăzute la art.291 CPP. Ofițerul de urmărire penală constatând, că probele administrate într-o cauză penală, formează unul din temeiurile ce exclud urmărirea penală, înaintează procurorului un raport cu propunerea de încetare a urmăririi penale [op.cit. 16].

Procurorul, care conduce urmărirea penală, primind raportul organului de urmărire penală și cauza penală, verifică materialele și în urma aprecierii probelor poate dispune una din următoarele soluții, prevăzute de pct.2) art.291 CPP [6]:

- încetarea urmăririi penale;
- încetarea urmăririi penale în privința persoanei sau scoaterea persoanei de sub urmărire și restituirea cauzei penale organului de urmărire penală pentru continuarea urmăririi penale;
- clasarea urmăririi penale, în cazul în care lipsește învinuitul;
- refuzul încetării urmăririi penale cu restituirea cauzei penale, cu indicațiile respective, organului de urmărire penală pentru continuarea urmăririi penale [6].

La încetarea urmăririi penale, procurorul, dacă este cazul, ia totodată măsurile necesare pentru:

1. revocarea măsurii preventive și a altor măsuri procesuale în modul prevăzut de lege;
2. restituirea cauțiunii în cazurile și în modul prevăzut de lege;
3. aplicarea măsurilor de siguranță;
4. încasarea cheltuielilor judiciare sau alte acțiuni prevăzute de lege.

Totodată procurorul este obligat să explice părților procedura și termenul de contestare a deciziei luate, la necesitate să explice bănuیتului, învinuitului dreptul și procedura de reabilitare, iar părții vătămate (părții civile) dreptul și procedura de reparare a prejudiciului cauzat.

Toate cele descrise ca fiind elemente necesare și indispensabile ale ordonanței de scoatere a persoanei de sub urmărire penală, de încetare a urmăririi penale sau clasare sunt concluzii formulate din prevederile cadrului normativ (art.255, 284, 285, 286 CPP etc.) și a practicii judiciare. Totodată menționăm faptul că legislatorul nu prevăzut o reglementare clară a conținutului și a elementelor constitutive ale ordonanței, act procesual de soluționare a urmăririi

penale. Acest fapt creează confuzii și neînțelegeri ce este corect de inclus în ordonanță, ce este obligatoriu de inclus și ce nu este necesar.

În contextul celor menționate și în scopul elucidării aspectelor confuze se propune introducerea în Codul de procedură penală a **art.286¹ „Ordonanța de scoatere a persoanei de sub urmărire penală, încetarea urmăririi penale sau clasarea procesului penal.”**

Articolul va avea următorul conținut:

Articolul 286¹. „Ordonanța de scoatere a persoanei de sub urmărire penală, încetarea urmăririi penale sau clasarea procesului penal.”

(1) Ordonanța de scoatere a persoanei de sub urmărire penală, încetare a urmăririi penale sau clasare a procesului penal este dispusă de către procuror din oficiu sau la propunerea ofițerului de urmărire penală.

(2) Ordonanța trebuie să cuprindă:

- 1) data și locul întocmirii,
- 2) funcția, numele, prenumele persoanei care o întocmește;
- 3) circumstanțele care au servit temei de începere a urmăririi penale;
- 4) încadrarea juridică a faptei care a servit temei de începere a urmăririi penale;
- 5) rezultatele urmăririi penale și circumstanțele ce se referă la persoana învinuită;
- 6) măsurile procesuale de constrângere aplicate;
- 7) circumstanța care servește temei de scoatere a persoanei de sub urmărire penală, încetare a urmăririi penale sau clasare a procesului penal;
- 8) revocarea măsurii preventive și a altor măsuri procesuale în modul prevăzut de lege;
- 9) măsurile de siguranță;
- 10) restituirea cauțiunii în cazurile și în modul prevăzut de lege;
- 11) hotărârea privind corpurile delictive;
- 12) cheltuielile judiciare și ordinea de încasare;
- 13) ordinea procesuală de contestare.

(3) În cazurile temeiurilor de nereabilitare, prevăzute de prezentul Cod, încetarea urmăririi penale se dispune doar cu acordul învinuitului sau a părții vătămate, menționat în ordonanța de încetare a urmăririi penale.

(4) Procurorul informează și transmite copia ordonanței de scoatere a persoanei de sub urmărire penală, încetare a urmăririi penale sau clasare a procesului penal învinuitului, părții vătămate, părții civile și părții civilmente responsabile. Totodată, părții vătămate și părții civile îi este explicat dreptul de a înainta acțiunea civilă în procedura civilă.

(5) Concomitent cu scoaterea persoanei de sub urmărire penală în cazurile prevăzute la alin. (2) pct. 2) și 3) art.284 din prezentul cod, dacă fapta penală nu se impută altei persoane și

nu este necesară continuarea procesului penal, prin aceeași ordonanță se dispune și clasarea procesului penal.

În cadrul **Capitolului III**, cu titlul „**Încetarea procesului penal fără drept de reabilitare**”, se prezintă o analiză asupra particularităților procesuale și penale a încetare a procesului penal în temeiul împăcării părților sau medierii, intervenirii termenului de prescripție sau amnistiei, cât a liberării de răspundere penală în temeiul art.53 CP. Totodată un interes aparte a fost rezervat aspectelor de soluționare a acțiunii civile în cazul încetării procesului penal.

După cum s-a menționat mai sus unul din scopurile prioritare ale procesului penal este ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale. Totodată, legislatorul a prevăzut și situații, când din anumite circumstanțe, cauzele penale nu se definitivează cu sentințe de condamnare, ci cu soluții de stingere a procesului penal.

În dependență de temeiurile de stingere a procesului penal am identificat două categorii circumstanțe ce exclud urmărirea penală, și anume:

- cu drept de reabilitare;
- fără drept de reabilitare.

Din dispoziția art.275 CPP am reiterate următoarele circumstanțe ce exclude urmărirea penală fără drept de reabilitare:

- plângerea prealabilă a fost retrasă de către partea vătămată, a fost încheiată o tranzacție în cadrul procesului de mediere sau părțile s-au împăcat – în cazurile în care urmărirea penală poate fi pornită numai în baza plângerii prealabile sau legea penală permite împăcarea (pct. 6, alin.1 art.275, art.276 CPP, art.109 CP);
- intervenirea termenului de prescripție sau amnistia (pct.4, alin.1 art.275 CPP, art.107 CP);
- intervenirea decesului făptuitorului (pct.5, alin.1 art.275 CPP)
- existența cauzelor prevăzute la art. 53 al Codului penal (pct.9, alin.1 art.275 CPP, art. 53 CP).

În urma studiului realizat autorul a constatat:

Plângerea prealabilă este actul procesual prin care victima infracțiunii își manifestă voința de a fi tras la răspundere penală cel care a săvârșit-o, act fără de care nu poate interveni răspunderea penală, iar ca urmare, nu poate începe și nici continua procesul penal.

Plângerea prealabilă are dublă conotație, pe de o parte constituie actul de sesizare a organului de urmărire penală cu privire la infracțiune, iar pe de altă parte încadrează voința victimei ca acea infracțiunea să fie urmărită sau judecată, ridicând astfel impedimentul ce s-ar opune activității procesual penale.

Instituției plângerii prealabile îi putem atribui așa acțiuni cum ar fi, nedepunerea, retragerea sau încheierea unei tranzacții de împăcare, ceea ce ulterior duce la stingerea procesului penal în faza urmăririi penale, prin ordonanța de neîncepere a urmăririi penale sau de încetare, clasare a cauzei penale.

Nedepunerea, retragerea sau împăcarea trebuie să fie benevolă, personală și neimpusă sau influențată de cineva, care pot fi introduse pe tot parcursul procesului penal până la retragerea completului de judecată în camera de deliberare.

Depunerea plângerii prealabile are efect universal și necondiționat față de toți făptuitorii. În acest sens, retragerea plângerii față de un făptuitor produce același efect și față de ceilalți. În cazul când victima dorește să fie trași la răspundere penală numai unui făptuitor, ea urmează să folosească dreptul la împăcare. Astfel, împăcarea cu un bănuit (învinuit) nu se extinde și asupra celorlalți făptuitori, potrivit alin. (5) al art. 276 din CPP, care prevede că împăcarea este personală[11, p.428].

În contextul dat reiterăm, că în cazul în care subiectul de drept al plângerii prealabile nu dorește absolvirea de răspundere penală pentru toți învinuiții, dar doar a unuia din ei, nu își retrage plângerea în privința celui interesat dar se va aplica procedura împăcării, reglementată de art.109 CP.

Pe lângă împăcare ca metodă de aplanare a unui conflict penal, legislatorul a prevăzut medierea. Medierea este realizabilă în conflictele penale, în care răspunderea penală a bănuitului, învinuitului, inculpatului poate fi înlăturată prin nedepunerea plângerii prealabile, prin retragerea acesteia, sau prin împăcarea părților. Conflictul penal adus în fața mediatorului trebuie să aibă încadrarea juridică pentru care legea prevede fie procedura de retragere a plângerii prealabile, fie împăcarea părților sau pe ambele.

Medierea este o modalitate de soluționare alternativă a litigiilor pe cale amiabilă, în cadrul unui proces structurat, flexibil și confidențial, cu asistența unui sau mai multor mediatori[20].

Părțile sânt în drept de a determina prin acord comun toate aspectele privind inițierea, derularea și finalizarea procesului de mediere.

Rezultatul procedurii de mediere este acordul de împăcare prin care ambele părți acceptă condițiile împăcării și include angajamentele asumate de părți, modalitățile și termenul de realizare a acestora.

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată vor verifica, în prezenta părților, dacă tranzacția de împăcare a fost semnată conștient, benevol și cu respectarea drepturilor.

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, în condițiile Codului de procedură penală (art. 285 și art. 332), vor decide fie încetarea urmăririi penale (dacă procesul se află în

faza urmăririi penale), fie încetarea procesului penal (dacă procesul se află în faza judecării cauzei penale).

Prescripția este o cauză care înlătură atât răspunderea penală, cât și executarea pedepsei, deoarece trecerea timpului, în anumite condiții, face fie ca legea penală să nu se mai aplice, fie ca sancțiunea aplicată să nu se mai execute.

Termenul de prescripție al urmăririi penale este în strânsă legătură cu categoria de infracțiune săvârșită, cu cât încadrarea juridică este mai gravă cu atât termenul de prescripție este mai lung.

Prescripția poate fi privită ca o sancțiune aplicată organelor judiciare pentru inactivitatea admisă în tragerea la răspundere penală a celui vinovat de săvârșirea infracțiunii.

Efectul prescripției răspunderii penale este similar cu cel al unei amnistii intervenite înaintea condamnării[1].

Potrivit alin. (1) al art. 107 CP, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei, fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

Amnistia este, înainte de toate, un drept real al individului de a fi iertat, pe motive că infracțiunea a fost comisă în împrejurări atenuante și, în al doilea rând, s-a creat o situație favorabilă la momentul emiterii actului de amnistie.

Amnistia este un temei de încetare a procesului penal care poate fi aplicabil pe tot parcursul procesului penal.

Amnistia are efecte doar asupra laturii penale a faptei nu și asupra laturii civile, astfel partea vătămată având posibilitatea să se folosească de dreptul de fi despăgubită material în cadrul unui proces civil.

Amnistia nu are efecte asupra răspunderii disciplinare. Dacă infracțiunea săvârșită reprezintă, în același timp, și abatere disciplinară, se va putea aplica și una din sancțiunile prevăzute de Codul muncii al Republicii Moldova, amnistia intervenită lăsând neatinsă răspunderea disciplinară.

Decesul făptuitorului este circumstanță care exclude urmărirea penală reglementată de pct.5) art.275 CPP Decesul făptuitorului face ca acțiunea penală să nu poată fi pusă în mișcare, întrucât, în materie penală, răspunderea este individuală.

Decesul făptuitorului nu poate să atragă și clasarea procesului penal, dacă în cauza penală figurează mai mulți făptuitori, iar decesul a survenit doar în privința unuia din ei. În cazul dat urmărirea penală va fi încetată doar în privința decedatului, iar în privința celorlalți ea va continua. Totodată menționăm că decesul unuia din doi făptuitori nu schimbă încadrarea juridică a faptei, rămânând ca agravantă două sau mai multe persoane.

Nu se aplică încetarea urmăririi penale în legătură cu decesul făptuitorului, dacă se solicită reabilitarea. Deci organul de urmărire penală, trebuie să informeze succesorul de drepturi al bănuțului/învinuțului decedat, despre decizia de încetare a urmăririi penale pe temeiul intervenirii decesului făptuitorului. În cazul dezacordului argumentat al succesorului, nu poate fi dispusă soluția încetării pe temeiul prevăzut la pct.5 art.275 CPP. Totodată, legislatorul nu a prevăzut expres această reglementare, ceea ce denotă o încălcare a drepturilor omului. În acest context se propune modificarea pct.5 art.275 CPP, prin completarea cu sintagma „*cu excepția cazurilor de reabilitare sau de dezacord al succesorilor*”.

Atât legislația penală cât și cea procesual-penală, reglementează persoana juridică ca subiect al infracțiunii și respectiv procedura de examinare a cauzelor săvârșite de persoana juridică. Totodată menționăm faptul că, până nu demult, codul de procedură penală nu reglementa alte proceduri alternative pentru persoana juridică. Odată cu noile modificări a fost introdusă ***Procedura privind acordul judiciar de interes public***.

Liberarea de răspundere juridică este un drept și nu o obligație a organului competent în luarea acestei decizii.

Delimitând liberarea de răspundere juridică de liberarea de pedeapsă evidențiem două etape ale liberării de răspundere: prejudiciară și judiciară. Menționăm că în cadrul primei etape este posibilă liberarea de răspundere, iar în cadrul celei de-a doua liberarea de pedeapsă.

În contextul aplicabilității legale a soluției de încetare a urmăririi penale în privința persoanelor fizice și juridice, care și-au onorat obligațiile impuse prin suspendarea condiționată a urmăririi penale, cu ulterioara liberare de răspundere penală, se propune modificarea cadrului legal și anume:

- art.275 CPP, prin completarea cu pct.6¹: „*a intervenit termenul de suspendare condiționată a urmăririi penale*”
- art.512 CPP, prin completarea alin.2) după cum urmează, după cuvintele „dispune liberarea persoanei de răspundere penală” cu sintagma „*și încetarea urmăririi penale*”.

În urma studiului realizat s-a reiterat, că una din condițiile obligatorii a încetării procesului fără drept de reabilitare este că bănuțul, învinuțul, inculpatul să fie de acord cu așa tip de încetare, fapt ce ar presupune asumarea faptelor săvârșite și a vinovăției, cu toate că, doar printr-o hotărâre penală definitivă se poate stabili vinovăția unei persoane.

Încetarea procesului penal fără drept de reabilitare, în condițiile și temeiurile arătate atrage ca consecință următoarele dezavantaje pentru făptuitor:

- repararea acțiunii civile sau prejudiciului cauzat victimei;
- achitarea cheltuielilor de judecată;
- eliberarea din funcție deținută;

- transferul la o altă funcție cu un grad mai jos de responsabilitate, în cazul când infracțiunea a fost săvârșită în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor de serviciu;
- imposibilitatea de a beneficia de încetarea urmăririi penale pe aceleași temeuri repetat în cazul încetării procesului penal pe amnistie.

Capitolul IV, intitulat „Încetarea procesului penal cu drept de reabilitare”, cuprinde o investigare complexă a particularităților de încetare a procesului penal în baza temeiurilor pct.1-3 art.275 CPP (nu există faptului infracțiunii; fapta nu este prevăzută de legea penală; fapta nu întrunește elementele infracțiunii, cu excepția cazurilor când infracțiunea a fost săvârșită de o persoană juridică), pct.7,8 art.275 CPP (în privința unei persoane există o hotărâre judecătorească definitivă în legătură cu aceeași acuzație sau prin care s-a constatat imposibilitatea urmăririi penale pe aceleași temeuri; în privința unei persoane există o hotărâre neanulată de neîncepere a urmăririi penale sau de încetare a urmăririi penale pe aceleași acuzații), cât și a temeiurilor care exclud caracterul penal al faptei (legitima apărare; reținerea infractorului; starea de extremă necesitate; constrângerea fizică sau psihică; riscul întemeiat; executarea ordinului superiorului sau dispoziției superiorului). Și dacă capitolul este destinat temeiurilor de încetare cu drept de reabilitare, desigur a fost studiate și aspectele privind importanța și aplicabilitatea dreptului la reabilitare în cazul încetării urmăririi penale în privința persoanei.

Conducându-ne de prevederile art.51 CP și interpretarea gramaticală a cuvântului „faptă”, propunem legiuitorului de a modifica sintagma „nu există faptul infracțiunii” cu „fapta nu există” (art. 275, alin.1, pct.1 CPP să aibă următorul conținut: „*fapta nu există*”).

Întru adoptarea soluțiilor de stingere a procesului penal la faza urmăririi penale pe temeiurile prevăzute la pct.pct.1,2,3 art.275 CPP, indică asupra importanței cunoașterii minuțioase, în procesul calificării juridice a infracțiunilor, nu numai a semnelor reieșite din conținutul infracțiunii, ci și a unor reguli generale și speciale de calificare a faptelor în limitele unui sau altui conținut normativ, în limitele unei sau altei răspunderi juridice, cu referire la una sau la altă formă de vinovăție prin care se manifestă actul infracțional.

Conform legislației procesual penale (art.285 alin.2 CPP), circumstanțele, *în privința unei persoane există o hotărâre judecătorească definitivă în legătură cu aceeași acuzație sau prin care s-a constatat imposibilitatea urmăririi penale pe aceleași temeuri și în privința unei persoane există o hotărâre neanulată de neîncepere a urmăririi penale sau de încetare a urmăririi penale pe aceleași acuzații* sunt temeuri de încetare a urmăririi penale fără drept de reabilitare. Nu suntem de acord cu această prevedere, deoarece conform principiul „*non bis in idem*”, nimeni nu poate să fie urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori, pentru aceeași faptă. Reluarea sau declanșarea unui nou proces penal în privința aceleași persoane pe aceeași faptă,

când deja există o hotărâre definitivă, este o ilegalitate a organelor competente. **De aceea propunem a fi modificat conținutul alin. 2 al art. 285 CPP și anume sintagma „prevăzute la art.275 pct.4)-9)” să fie înlocuită cu „prevăzute la art.275 pct.4)-6), 9)”**.

Pentru înlăturarea divergențelor și a interpretărilor insinuate, mai propunem modificarea, prin completare a pct.8) din art.275 CPP, și anume, după cuvintele „sau de” de adăugat *„liberare de răspundere penală, scoatere a persoanei de sub urmărire sau”* în continuare conform textului. În cele din urmă, pct. 8) din art.275 CPP să aibă următorul conținut: *„în privința unei persoane există o hotărâre neanulată de neîncepere a urmăririi penale sau liberare de răspundere penală, de scoatere a persoanei de sub urmărire sau încetare a urmăririi penale pe aceleași acuzații”*.

Legislatorul a prevăzut următoarele cauze care exclud caracterul penal al faptei: *legitima apărare (art.36 CP), reținerea înfractorului (art.37 CP), starea de extremă necesitate (art.38 CP), constrângerea fizică sau psihică (art.39 CP), riscul întemeiat (art.40 CP), executarea ordinului superiorului sau dispoziției superiorului (art.40¹ CP)*.

Pentru cauzele enumerate este caracteristic un șir de trăsături comune, formal aceste fapte, nimeresc sub incidența semnelor uneia din infracțiunile prevăzute în articolele părții speciale a Codului Penal, însă în prezența unor condiții determinate ele nu se recunosc ca ilegale, deoarece nu conțin elementul material al infracțiunii – caracterul prejudiciabil al faptei, dar se realizează în prezența condițiilor, care le transformă din periculoase în utile sau neutre pentru interesele publice.

Corespunzător, cauzele care înlătură caracterul penal al faptei sunt considerate faptele îndreptate la înlăturarea pericolului apărut pentru relațiile sociale.

Conform Legii Nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, persoana scoasă de sub urmărire penal sau în privința căreia a fost încetată urmărirea penală pe temeiuri de reabilitare, are dreptul la:

- salariul și alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existență, de care a fost privată pe parcursul urmăririi penale;
- pensia sau indemnizația a cărei plată a fost sistată ca urmare a arestului ilegal și ținerii sub arest;
- averea (inclusiv depunerile bănești și dobânzile aferente, obligațiile împrumuturilor de stat și câștigurile aferente) confiscată ori trecută în venitul statului de către instanța judecătorească sau ridicată de organul de urmărire penală, precum și averea sechestrată;
- sumele plătite de ea pentru asistența juridică;

- cheltuielile pentru tratamentul ei, tratament determinat de aplicarea față de aceasta a unor acțiuni ilicite (a maltratării);

- cheltuielile efectuate în legătură cu chemările în organul de urmărire penală, organul procuraturii sau în instanța judecătorească.

Cetățeanul posedă drepturile și obligațiile prevăzute de legislație, ocupă în cadrul societății un anumit statut juridic, poartă răspundere în fața statului, dar totodată se află sub protecția acestuia.

De aceea în cazul încălcării unui drept cetățeanul poate și trebuie să beneficieze de repararea dreptului încălcat, prin metodele și mijloacele prevăzute de legislație.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

La finele lucrării sunt prezentate un set de **concluzii generale și recomandări** care sunt utile perfecționării bazelor teoretice și a celor aplicative ale dreptului procesual penal, care pot contribui efectiv și nemijlocit racordării prevederilor legislative la necesitățile cotidiene în domeniul soluționării procesului penal la faza urmăririi penale.

Dintre cele mai relevante **concluzii** cu caracter general menționăm următoarele:

1. Ținând cont de importanța și funcțiile pe care le are încetarea procesului penal la faza urmăririi penale, într-o societate de drept, ea are propria istorie și propriile etape de evoluție. Încetarea procesului penal la faza de urmărire penală, este actul de încetare a urmăririi penale și soluționare a cauzei penale fără dispunerea unei sentințe de condamnare.

2. Din studiul realizat s-a concluzionat că cea mai reușită definiție a „Încetării procesului penal la faza urmăririi penale” ar fi următoarea „Ansamblul de norme juridice care reglementează temeiurile și procedura de încetare a raporturilor juridice procesual penale”.

3. Legislația procesual-penală operează cu trei modalități de încetare a procesului penal la faza urmăririi penale: încetarea urmăririi penale, clasarea procesului penal, scoaterea persoanei de sub urmărire penală.

Totodată legislația României reglementează doar două moduri de stingere a procesului penal la faza urmăririi penale: *clasarea și renunțarea la urmărirea penală*, iar Codul de procedură penală a Federației Ruse operează cu două noțiuni, de *încetare a procesului penal* și de *încetare a urmăririi penale (scoaterea persoanei de sub urmărire penală)*, soluții aplicabile doar în faza de urmărire penală.

4. Scoaterea persoanei de sub urmărire penală este soluția aplicabilă doar în privința persoanei, care presupune încetarea acțiunilor de urmărire penală în privința bănuیتului sau învinuitului, fapt care presupune și încetarea calității procesuale avute.

Scoaterea persoanei de sub urmărire penală poate să fie doar integrală. Scoaterea persoanei de sub urmărire penală parțială, nu este altceva decât o schimbare a acuzării.

5. Încetarea urmăririi penale este actul de liberare a persoanei de răspunderea penală și de finalizare a acțiunilor procedurale, în cazul în care pe temei de nereabilitare legea împiedică continuarea acesteia.

6. Temeiurile de scoatere a bănuیتului, învinuitului de sub urmărire, mai puțin „fapta nu a fost săvârșită de bănuیت sau învinuit”, atrag și soluția încetării urmăririi penale în fapt. O prevedere tangențială este reglementată de legislator în alin.5, art.284 CPP „Concomitent cu scoaterea persoanei de sub urmărirea penală în cazurile prevăzute la alin. (2) pct. 2) și 3), dacă fapta penală nu se impută altei persoane și nu este necesară continuarea procesului penal, prin aceeași ordonanță se dispune și clasarea cauzei penale”.

Situație similară o regăsim și în alin.9 art.285 CPP „*Concomitent cu încetarea integrală a urmăririi penale, dacă fapta penală nu se impută altei persoane și nu este necesară continuarea procesului penal, prin aceeași ordonanță se dispune și clasarea cauzei penale*”.

7. Clasarea procesului penal este actul de finalizare a oricăror acțiuni procesuale într-o cauză penală sau pe marginea unei sesizări cu privire la infracțiune. Clasarea este o instituție proprie urmăririi penale, neavând corespondent în instanța de judecată.

8. Procurorul identificând unul din circumstanțele care exclude urmărirea penală, din oficiu sau la propunerea ofițerului de urmărire penală prin ordonanță dispune încetarea(stingerea) procesului penal în fapt sau *in personam*. Ordonanța, ca și Raportul ofițerului, trebuie să fie argumentată și motivată.

Totodată menționăm faptul că legislatorul nu a prevăzut o reglementare clară a procedurii de emitere, a elementelor constitutive și a procedurii de contestare a ordonanței de scoatere a persoanei de sub urmărire penală, de încetare a urmăririi penale sau clasare a procesului penal.

În acest context se propune completarea Codului de procedură penală cu art.286¹ „*Ordonanța de scoatere a persoanei de sub urmărire penală, încetarea urmăririi penale sau clasarea procesului penal.*”

9. Circumstanțe ce exclude urmărirea penală fără drept de reabilitare sunt:

- plângerea prealabilă a fost retrasă de către partea vătămată, a fost încheiată o tranzacție în cadrul procesului de mediere sau părțile s-au împăcat – în cazurile în care urmărirea penală poate fi pornită numai în baza plângerii prelabile sau legea penală permite împăcarea (pct. 6, alin.1 art.275, art.276 CPP, art.109 CP);

- intervenirea termenului de prescripție sau amnistia (pct.4, alin.1 art.275 CPP, art.107 CP);

- intervenirea decesului făptuitorului (pct.5, alin.1 art.275 CPP)

- existența cauzelor privind liberare de răspundere penală (pct.9, alin.1 art.275 CPP, art. 53 CP).

Încetarea urmăririi penale în temeiurile enumerate, nu se aplică dacă bănuitul/învinuitul nu este de acord. În cazul dat urmărirea penală continuă în procedură obișnuită.

10. Nu se aplică încetarea urmăririi penale în legătură cu decesul făptuitorului, dacă se solicită reabilitarea sau dacă succesorii de drept al decedatului nu sunt de acord cu temeiul încetării.

11. Liberarea de răspundere juridică este un drept și nu o obligație a organului competent în luarea acestei decizii. Toate temeiurile de liberare de răspundere juridică pot fi divizate în 2 grupe: prima grupă se referă la circumstanțele ce pot atrage liberarea de răspundere în urma examinării obiective a tuturor circumstanțelor legale de către organul competent, aici

fiind incluse: gradul mic de pericol social al faptei, gradul mic de pericol social al făptuitorului, comportamentul socialmente favorabil al făptuitorului în urma comiterii faptei ilicite. A doua grupă se referă la circumstanțele reglementate de lege care obligă organul competent să libereze de răspundere individual pe cei ce au comis fapta ilicită, fiind incluse aici amnistia, scurgerea termenului de prescripție.

12. Încetarea procesului penal fără drept de reabilitare, în condițiile și temeiurile arătate atrage ca consecință următoarele dezavantaje pentru făptuitor: - repararea acțiunii civile sau a prejudiciului cauzat victimei; achitarea cheltuielilor de judecată; - eliberarea din funcție deținută; - transferul la o altă funcție cu un grad mai jos de responsabilitate, în cazul când infracțiunea a fost săvârșită în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor de serviciu; - imposibilitatea de a beneficia de încetarea urmăririi penale pe aceleași temeiuri repetat în cazul încetării procesului penal pe amnistie.

13. Încetarea procesului penal în faza urmăririi penale are loc în cazul când nu este constatată existența faptului infracțiunii, în cazul neprevăderii faptei de legea penală ca infracțiune, în cazul neîntrunirii de către faptă a elementelor constitutive ale infracțiunii. De asemenea, încetarea procesului penal în faza de urmărire penală poate fi efectuată și în conformitate cu temeiurile prevăzute la art.35 „Cauzele care înlătură caracterul penal al faptei” din Codul penal: *legitima apărare (art.36 CP)*, *reținerea infractorului (art.37 CP)*, *starea de extremă necesitate (art.38 CP)*, *constrângerea fizică sau psihică (art.39 CP)*, *riscul întemeiat (art.40 CP)*, *executarea ordinului superiorului sau dispoziției superiorului (art.40¹ CP)*. Toate aceste temeiuri de încetare a urmăririi penale sunt temeiuri reabilitante, deoarece confirmă nevinovăția persoanei învinuite.

De asemenea ca temeiuri de încetare a urmăririi penale cu drept de reabilitare am inclus și următoarele circumstanțe:

- în privința unei persoane există o hotărâre judecătorească definitivă în legătură cu aceeași acuzație sau prin care s-a constatat imposibilitatea urmăririi penale pe aceleași temeiuri (art.275, pct.7 CPP);
- în privința unei persoane există o hotărâre neanulată de neîncepere a urmăririi penale sau de încetare a urmăririi penale pe aceleași acuzații (art.275, pct.8 CPP).

14. *Nu există faptul infracțiunii* - presupune existența evenimentului, dar care nu este rezultat al unei acțiuni sau inacțiuni umane, ci al unor factori naturali sau al acțiunilor persoanei prejudiciate. Acest temei include situațiile: când din eroare se sesizează faptul săvârșirii unei infracțiuni; când consecințele au survenit nu în urma acțiunii sau inacțiunii umane, dar a situațiilor de *fors major*; când consecințele au survenit în urma acțiunilor victimei. Totodată în cazul dat ar fi corect să fie încetată urmărirea penală în baza pct.3 alin.1 art.275 CPP, *fapta nu*

întreunește elementele componenței de infracțiune, deoarece fapta propriu zisă a avut loc, dar nu sunt întrunite toate semnele componenței de infracțiune.

15. Întru adoptarea soluțiilor de stingere a procesului penal la faza urmăririi penale pe temeiurile prevăzute la pct.pct.1,2,3 art.275 CPP, indică asupra importanței cunoașterii minuțioase, în procesul calificării juridice a infracțiunilor, nu numai a semnelor reieșite din conținutul infracțiunii, ci și a unor reguli generale și speciale de calificare a faptelor în limitele unui sau altui conținut normativ, în limitele unei sau altei răspunderi juridice, cu referire la una sau la altă formă de vinovăție prin care se manifestă actul infracțional.

16. De curând legislatorul a introdus ca circumstanță care exclude urmărirea penală, „fapta constituie contravenție”. Considerăm că această completare este una neîntemeiată, deoarece astfel de situații se încadrează în temeiul prevăzut la pct.2 sau 3 art.275 CPP.

17. Conform legislației procesual penale (art.285 alin.2 CPP), circumstanțele, *în privința unei persoane există o hotărâre judecătorească definitivă în legătură cu aceeași acuzație sau prin care s-a constatat imposibilitatea urmăririi penale pe aceleași temeiuri și în privința unei persoane există o hotărâre neanulată de neîncepere a urmăririi penale sau de încetare a urmăririi penale pe aceleași acuzații* sunt temeiuri de încetare a urmăririi penale fără drept de reabilitare. Nu suntem de acord cu această prevedere, deoarece conform principiul „*non bis in idem*”, nimeni nu poate fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori, pentru aceeași faptă. Declanșarea unui nou proces penal în privința aceleași persoane pe aceeași faptă, când deja există o hotărâre definitivă, este o ilegalitate a organelor competente.

Problema științifică actuală, de importanță majoră, care a fost soluționată constă în următoarele: în esență, studiul realizat, este unul dintre primele încercări de analiză cuprinzătoare a instituției încetării procesului penal la faza de urmărire penală, în condițiile actualului Cod de procedură penală, efectuată la nivel monografic. Identificarea imperfecțiunilor admise la aplicarea procedurii de încetare a procesului penal la faza de urmărire penală și oferirea unor propuneri de *lege ferenda* de remaniere ale acestora.

În baza concluziilor și constatărilor sus-menționate, pot fi conturate următoarele propuneri de *lege ferenda*:

1. Modificarea pct.1) al art.275 CPP „**nu există faptul infracțiunii**” cu „**fapta nu există**”.
2. Completarea pct.5) al art.275 CPP, cu următorul conținut: „**cu excepția cazurilor de reabilitare sau de dezacord al succesorilor**”.
3. Abrogarea pct.4¹ al art.275 CPP „fapta constituie contravenție”.
4. Completarea cu pct.6¹ al art.275 CPP, cu următorul conținut: „**a intervenit termenul de suspendare condiționată a urmăririi penale**”.

5. Modificarea conținutului alin.(3) al art. 284 CPP cu următorul conținut: **Procurorul, în cazul în care constată temeiurile prevăzute la alin. (2), conducându-se de prevederile art.286¹ CPP dispune scoaterea persoanei de sub urmărirea penală. Persoana poate fi scoasă de sub urmărirea penală integral sau numai cu privire la un capăt de acuzare.**

6. Abrogarea alin.alin. (4) și (5) al art.284 CPP, deoarece se regăsesc în prevederile art. 286¹ CPP.

7. Modificat conținutul alin. 2 al art. 285 CPP și anume sintagma „prevăzute la art.275 pct.4)-9)” să fie înlocuită cu „prevăzute la art.275 pct.4), 5), 6), 9)”.

8. Modificarea conținutului alin.(4) al art.285, cuvintele „prin ordonanță din oficiu sau la propunerea organului de urmărire penală” de a înlocui cu sintagma „cu respectarea prevederilor art.286¹ CPP”.

9. Abrogarea alin.alin. (5),(6) și (9) al art.285 CPP, deoarece se regăsesc în prevederile art. 286¹ CPP.

9. Completarea Codului de procedură penală cu art.286¹ „Ordonanța de scoatere a persoanei de sub urmărire penală, de încetare a urmăririi penale și de clasare a procesului penal”.

10. Modificarea art.512 CPP, prin completarea alin.2) după cum urmează, după cuvintele „dispune liberarea persoanei de răspundere penală” cu sintagma „și încetarea urmăririi penale”.

Sugestii privind potențialele direcții viitoare de cercetare legate de tema abordată:

1) cercetarea instituției stingerii procesului penal la faza urmăririi penale în plan internațional în perspectiva preluării unor practici bune; 2) studierea și identificarea problemelor, impedimentelor privind aplicabilitatea medierii în materie penală; 3) studierea practică a aplicabilității dreptului la reabilitare după încetarea urmăririi penale.

Bibliografia

1. Alistar, V., Calistru, E., Ciurea, A., *Studiu de cercetare a fenomenului prescripției în materie penală în cazurile de sancționare a cazurilor de corupție*, <https://www.transparency.org.ro/sites/default/files/download/files/PrescriptiaFaptelorDeCoruptieRomania.pdf> (accesat la 28.07.2021, ora 12.21)
2. Barbu, S.G., Coman V., *Renunțarea la urmărirea penală. Repere actuale privind procedura de confirmare a soluției introdusă prin O.U.G. nr. 18/2016*, ABC Juridic, Februarie 2017, <https://abcjuridic.ro/> (accesat la 23.01.2022, ora 14.00)
3. Buguța, E., *Aspecte privind istoricul și evoluția instituției împăcării părților*, Revista „Legea și viața”, nr.12, Chișinău 2011
4. *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene* proclamată de către Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene la data de 7 decembrie 2000, în cadrul Consiliului European de la Nisa.
5. *Codul de procedură penală* a României, din 01.07.2010, Legea nr. 135, M/O nr. 486 din 15 iulie 2010/ <http://legislatie.just.ro/>
6. *Codul de procedură penală*, Legea nr. 122-xv din 14 martie 2003 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 104-110/447 din 07.06.2003. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138876&lang=ro#
7. Constituția Republicii Moldova, 29.07.1994. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136130&lang=ro#
8. Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298 din 24 iulie 1997
9. Declarația Universală a Drepturilor Omului, din 10.12.1948, Publicat: în Tratatul internațional nr.1 din 30.12.1998
10. Dolea, Ig., *Codul de procedură penală (comentariu aplicativ)*, Ed. Cartea Juridică, Chișinău 2016, ISBN 978-9975-3111-3-7, CZU 433.13(478)(094.4)
11. Dolea, Ig., Dumitru, R., Sedlețchi, I., Vîzdoagă, T., Rotaru, V., Cerbu, A., Ursu, S., *Drept procesual penal*, Chișinău, Ed. Cartier juridic, 2005, ISBN 9975-79-343-6
12. Dolea, Ig., Roman, D., Sedlețchi, I., Vizdoagă, T., Rotaru, V., Cerbu, A., Ursu, S., *Drept procesual penal, partea specială*, Chișinău, Ed. Cartdidact, 2006, ISBN 978-9975-940-95-5
13. Dongorz, V., Kahane, S., Antoniu G., Bulai, C., Iliescu, N., Stănoiu, R., *Explicații teoretice ale Codului de procedură penală român*, Partea generală, București, Ed. Academiei, 1975
14. Dumitru Roman, Protalul Juridice Moldova, [Încetarea procesului penal în ședința de judecată și particularitățile sentinței de încetare - JMD \(juridicemoldova.md\)](https://www.jmd.juridicemoldova.md) op.cit. (accesat la 18.01.2022, ora 14.20)
15. Hotărârea Curții Constituționale nr.27 din 21.09.2017, privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art.109 alin.(1) din Codul penal (limitarea împăcării în cauzele penale) (pct.48)/ <https://www.constcourt.md/>
16. <https://administrare.info/domenii/drept/1408-terminarea-urm%C4%83ririi-penale-%C5%9Fi-trimitearea-cauzei-procurorului>
17. <https://ru.scribd.com/document/349131169/Renun%C8%9Barea-La-Urm%C4%83rire-Penal%C4%83> (accesat la 23.01.2022, ora 14.00)
18. <https://www.juridice.ro/>, <http://revistaprolege.ro/>, op.cit. (accesat la 25.01.2022, ora 11.00)

19. <https://www.juridice.ro/644883/renuntarea-la-urmarire-penala-consecintele-juridice-ale-unei-institutii-neconstitutionale.html>
20. Legea nr. 137/2015 din 03.07.2015 cu privire la mediere, publicat în Monitorul Oficial Nr. 224-233
21. Mateuț, Gh., *Procedura penală, Partea specială*, vol. I, București, Ed. Lumina Lex, 1997
22. Neagu, I., *Drept procesual penal, partea generală, tratat*, București, Ed. Global Lex, 2006 ISBN (10) 973-87230-1-9; (13) 978-973-87230-1-6
23. Odagiu, Iu., Andronache, A., Popușoi, N., Burbulea, C., Caminschi, I., Nestor, S., *Acte procedurale întocmite la faza de urmărire penală*, Chișinău, 2008, ISBN 978-9975-930-49-9, CZU 343.1 (094.7) A 16
24. Ordonanța de clasare a cauzei penale / <http://cimisia.md/upload/Ordonanta%20de%20clasare%20a%20cauzei%20penale%201.pdf> (accesat la data de 23.04.2023, ora 16.00)
25. Osoianu, T., Andronache, A., Orîndaș, V., *Urmărirea penală, note de curs*, Chișinău, Ed. Elena – V.I., 2005, ISBN 9975-935-70-2, CZU 343.123.1(075.8) O85
26. Osoianu, T., Ostavciuc, D., *Urmărirea penală*, Chișinău, Ed. Cartea Militară, 2021, ISBN 978-9975-157-58-2, CZU 343.123.1(075.8)=135.1=111=161.1
27. Pactul internațional al ONU, cu privire la drepturile civile și politice Nr. 31 din 16.12.1966, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr. 217 din 28 iulie 1990 cu privire la aderarea R.S.S. Moldova la Declarația Universală a Drepturilor Omului și ratificarea pactelor internaționale ale drepturilor omului
28. Poiană, I., Păcurariu, I., *Drept procesual penal - partea generală*, București, Ed. Universul Juridic, 2014, ISBN 978-606-673-477-6
29. Prosecution of Offenses Act 1985, (Legea privind urmărirea penală din 1985) <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1985/23>
30. Protocolul nr.7 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului, din 22.11.1984 ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298 din 24 iulie 1997 privind ratificarea Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și a unor protocoale adiționale
31. Recomandarea nr. R19(99) a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către Statele membre cu privire la mediere în cauzele penale, adoptată la 15.09.1999 la cea de-a 69-a întâlnire a reprezentanților miniștrilor.
32. Recomandării CSJ nr. 56 din 04.11.2013, cu privire la aplicarea art.109 CP și art.276 CPP
33. Tanoviceanu, I. *Tratat de drept și procedură penală* / I. Tanoviceanu ; Doctrina de Vintilă Dongoroz ; Referințe la legislația din Bucovina și Ardeal de Corneliu Chiseliță și Ștefan Laday; Jurisprudența de Eugen C. Decusară; cu o prefață de N. C. Schina. – Ediția a 2-a a Cursului de drept și procedură penală, revăzut și completat. – București : Tip. ” Curierul judiciar”, Vol. 4. – [1926], / file:///C:/Users/Home/Downloads/BCUCLUJ_FG_206486_1925_004.pdf
34. *The Code for Crown Prosecutors* (Codul Procurorilor Coroanei) <https://www.cps.gov.uk/publication/code-crown-prosecutors>
35. Tulbure, A. Ș., *Procedura penală română*, Curs universitar, Sibiu, Ed. Constant, 2005
36. Udroi, M. (coordonator), col.aut., *Codul de procedură penală. Comentariu pe articole* (Ediția a 2-a, revizuită și adăugită), Ed. C.H. Beck, București, 2017, ISBN/ISSN: 978-606-18-0672-0

37. Udroi, M., *Fișe de procedură penală*, București, Ed. Universul juridic, 2014, ISBN 978-606-673-314-4
38. Udroi, M., *Procedură penală. Partea specială Ediția a 5-a, revizuită și adăugită*, București, Ed.C.H. Beck, 2018, ISBN 978-606-18-0412-2
39. Volonciu N., *Drept procesual penal*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1972, p. 17
40. Volonciu, N., *Tratat de procedură penală. Partea specială*, vol.II, București, Ed.Paideia, 1996, ISBN 973-9131-01-8
41. Zărie, I.M., *Teoria generală a dreptului*, culegeri de curs an.I http://file.ucdc.ro/cursuri/F_1_N16_Teoria_generala_a_dreptului_Ioan_Mircea_Zarie.pdf (accesat la 20.07. 2021, ora 15.00)
42. Братусь С.И. и др. (сост.) *Юридический словарь*, Москва, 1953
43. Братусь, С. Н., Жогин, Н. В., Кованов, П. В., Теребилов, В. И., Туманова, Н. Л., Чхиквадзе, В. М., *Энциклопедический словарь правовых знаний*/ Москва, 1965
44. Волынская. О.В., *Прекращение уголовного дела и уголовного преследования: теоретические и организационно-правовые проблемы*, Автореферат, Москва, 2008/ autoref-prekrashchenie-ugolovno-go-dela-i-ugolovno-go-presledovaniya-teoreticheskie-i-organizatsionno-0.pdf
45. Глушков, А.И., *Уголовный процесс*, изд. «Академия», Москва, 2000, ISBN 5-7695-0541-9, p.159
46. Жогин, Н.В., Фаткуллин, Ф.Н., *Предварительное следствие в уголовном процессе*, Изд. 2-е переизд. – Москва, 2005, p. 304.
47. Иващенко, В. *Определение понятия «Прекращение уголовного дела» как формы окончания предварительного расследования по уголовным делам*. Общество и право, 2009 / [Определение понятия «Прекращение уголовного дела» как формы окончания предварительного расследования по уголовным делам \(cyberleninka.ru\)](#)
48. Касаткина, С., *Прекращение уголовного дела и уголовного преследования в стадии предварительного расследования*, Общество и право, 2009/ [Общество и право - статьи из научного журнала по Праву \(cyberleninka.ru\)](#)
49. Тихомирова, Л. В., Тихомиров, М. Ю., *Юридическая энциклопедия*/ Москва, Юринформцентр, 2001, ISBN 5-89194-069-8, с.690
50. Топорнина, Б.Н., *Юридическая энциклопедия*/ Москва, 2001, ISBN 5-7975-0429-4, с.846

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

Articole în reviste științifice naționale și internaționale:

- **„Împăcarea părților – temei de încetare a procesului penal”** CZU 343.14 DOI 10.5281/zenodo.3871533 - Publicat în ANALE ȘTIINȚIFICE ale Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova Științe juridice Nr. 10, **tipul „B”**, Chișinău 2019;
- **„Principiul „NON BIS IN IDEM” garanție procesuală în materie penală”** CZU CZU 343.12/.13:342.7, DOI 10.5281/zenodo.6831925 - Publicat în ANALE ȘTIINȚIFICE ale Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova Științe juridice Nr. 15, **tipul „B”**, Chișinău 2022;
- **„Scoaterea persoanei de sub urmărire penală sau încetarea urmăririi penale în privința persoanei”** CZU 343.135, DOI 10.5281/zenodo.7625361 - Publicat în ANALE ȘTIINȚIFICE ale Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova Științe juridice Nr. 16, **tipul „B”**, Chișinău 2023.

Articole în lucrările conferințelor:

- **„Efectele de fapt și de drept ale încetării procesului penal”** - *Materialele conferinței internaționale , din 04.05.2018, „Promovarea valorilor sociale în contextul integrării europene”*, USEM, ISBN 978-9975-3185-7-0, pag.290-294;
- **„Situatii de încetare a procesului penal în privința persoanelor extrădate pentru executarea pedepsei în Republica Moldova”** - *Materialele conferinței științifico-practice internaționale 26 iunie 2018, „Criminalitatea transfrontalieră și transnațională: tendințe și forme actuale de manifestare, probleme de prevenire și combatere”*, ISBN 978-9975-121-48-4, 292-297-303;
- **„Nulitatea probelor și impactul lor asupra încetării procesului penal”** coautorat cu Popa Oxana - *Materialele conferinței științifico-practice internaționale 26 iunie 2018, „Criminalitatea transfrontalieră și transnațională: tendințe și forme actuale de manifestare, probleme de prevenire și combatere”*, ISBN 978-9975-121-48-4, 292-297-303;
- **„Condițiile și procedura încetării procesului penal la faza urmăririi penale”** - *Materialele conferinței științifice a doctoranzilor cu genericul: „Criminalitatea în Republica Moldova: tendințe, probleme de prevenire și combatere”*, 25.09.2018;
- **„Amnistia – temei de încetare a procesului penal”** - *Materialele conferinței științifice a doctoranzilor cu genericul: „Prevenirea și combaterea criminalității – probleme, soluții și perspective”*, 24.01.2020, *Publicat: în Revista științifico-practică „Legea și viața”, ediție special, tipul „C”, ISSN 1810-309X, pag.22-24;*
- **„Stingerea procesului penal, consecință a împăcării părților”** - *Materialele conferinței științifice a doctoranzilor cu genericul: „Prevenirea și combaterea criminalității – probleme, soluții și perspective, ediția a II-a”*, 26.06.2020, *Publicat: în Revista științifico-practică „Legea și viața”, ediție special, tipul „C”, ISSN 1810-309X, pag.22-24;*
- **„Soluționarea procesului penal, la faza urmăririi penale, cu drept de reabilitare”** - *Materialele conferinței științifico-practice internaționale cu genericul „PREGĂTIREA PROFESIONALĂ A CADRELOR PENTRU SUBDIVIZIUNILE MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE ȘI ALTE ORGANE DE DREPT”*, 4 decembrie 2020, **pag. 538-544;**
- **„Legitima apărare – temei de încetare a urmăririi penale”** - *Materialele conferinței științifice a doctoranzilor cu genericul: „Prevenirea și combaterea criminalității – probleme, soluții și perspective, ediția a III-a”*, 25.03.2021, *Publicat: în Revista științifico-practică „Legea și viața”, ediție special, tipul „C”, ISSN 1810-309X, pag.24-27;*
- **„Reabilitarea – drept al persoanei scoase de sub urmărire penală”** - *Materialele conferinței științifice cu participare internațională din 09.12.2021, cu genericul: „Protecția*

drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice”, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI, ISBN 978-9975-135-53-5 (PDF), CZU 34+351.74(082)=135.1=161.1;

- **„Acțiunea civilă vs încetarea procesului penal la faza urmăririi penale”** - Conferința științifică națională interuniversitară a studenților-doctoranzi cu genericul: **„Prevenirea și combaterea criminalității – problem, soluții și perspective”** ediția a IV-a, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI, Școala doctorală „Științe penale și drept public”, **Publicat: în Revista științifico-practică „Legea și viața”, ediție special, tipul „C”, ISSN 1810-309X, pag.34-37;**

- **Fapta nu a fost săvârșită de bănuț sau învinuit – temei de scoatere a persoanei de sub urmărire penală**, CZU 343.123.3 - Conferința științifică interuniversitară cu participare internațională, din 18.05.2023, cu genericul: **„Prevenirea și combaterea criminalității – probleme, soluții și perspective”,** ediția a V-a, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI, Școala doctorală „Științe penale și drept public”, **Publicat: în Revista științifico-practică „Legea și viața”, ediție special, tipul „C”, ISSN 2587-4365, pag.300-304;**

- **Instituția „încetării” la faza urmăririi penale – reglementare și interpretare**, CZU 343.123.3 – Conferința, 09.11.2023, cu genericul **„Codul de procedură penală al Republicii Moldova – 20 de ani de la intrarea în vigoare”** Academia „Ștefan cel Mare” a MAI, **Publicat: Materialele conferinței științifice naționale**, ISBN 978-9975-170-09-3, **pag.73-78;**

- **Exemption from criminal liability on probation - grounds for terminating the criminal process**, - coautorat **dr., prof.univ. – Iurie ODAGIU**, Materialele conferinței internaționale **„Interdisciplinaritate și cooperare în cercetarea transfrontalieră”**, organizată de facultatea Transfrontalieră din cadrul Universității „Dunărea de Jos” din Galați, în perioada 23-25 noiembrie 2023, în Chișinău, Republica Moldova, ISSN 2602-1463, Vol. 8 (4) 2024 Law and Litigation in the EU and the Candidate States, pag.48-54.

ADNOTARE

Olesea Crețu

Modalități de încetare a procesului penal la faza de urmărire penală.

Teză de doctor în drept. Chișinău, 2024

Structura tezei: introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 216 titluri, 155 pagini de text de bază, 14 anexe. Rezultatele obținute sunt publicate în 15 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: proces penal, urmărire penală, încetarea urmăririi penale, clasarea procesului penal, scoaterea de sub urmărire, circumstanțe ce exclud urmărirea penală, reabilitare.

Scopul lucrării constă studierea teoretico-practică a fenomenului de încetare a procesului penal la faza de urmărire penală, identificarea problemelor aplicabilității soluțiilor de încetare cât și stabilirea direcțiilor de îmbunătățire a legislației procesual penale în domeniul de reglementare a încetării a procesului penal la faza de urmărire penală.

Obiectivele cercetării: analiza lucrărilor științifice din doctrina procesual penală națională și internațională; elucidarea esenței și importanței instituției încetării procesului penal în faza urmăririi penale; evidențierea particularităților de apariție și stingere a raporturilor juridice procesual penale; evidențierea poziției procesuale a procurorului la încetarea, clasarea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărire, determinarea și analiza circumstanțelor care exclud urmărirea penală; analiza soluțiilor de încetare a procesului penal la faza urmăririi penale prin prisma temeiurilor faptice și juridice; analiza mecanismului de reparare a acțiunii civile; formularea propunerilor de modificare și perfecționare a cadrului legal național sub aspectul analizat.

Noutatea și originalitatea științifică. Studiul reprezintă o cercetare complexă a problemelor teoretico-practice privind modalitățile de încetare a procesului penal la faza urmăririi penale. Cercetarea evolutivă, comparativă și juridico-penală permite înaintarea unor recomandări de ameliorare a cadrului normativ național, i.e.: modificarea și completarea circumstanțelor care exclud urmărirea penală (pct.pct.1, 4¹, 5, 6¹ al art.275 CPP); modificarea prin completare a Codului de procedură penală cu art.286¹ „*Ordonanța de scoatere a persoanei de sub urmărire penală, de încetare a urmăririi penale și de clasare a procesului penal*”, cu ulterioara modificare a conținutului art.284 și art.285. Modificarea conținutului alin.(3) al art. 284 CPP cu următorul conținut: *Procurorul, în cazul în care constată temeiurile prevăzute la alin. (2), conducându-se de prevederile art.286¹ CPP dispune scoaterea persoanei de sub urmărirea penală. Persoana poate fi scoasă de sub urmărirea penală integral sau numai cu privire la un capăt de acuzare.* Abrogarea alin.alin. (4) și (5) al art.284 CPP, deoarece se regăsesc în prevederile art. 286¹ CPP.

Problema științifică soluționată constă în următoarele: în esență, studiul realizat, este unul dintre primele încercări de analiză cuprinzătoare a instituției încetării procesului penal la faza de urmărire penală, în condițiile actualului Cod de procedură penală, efectuată la nivel monographic. Identificarea imperfecțiunilor admise la aplicarea procedurii de încetare a procesului penal la faza de urmărire penală și oferirea unor propuneri de *lege ferenda* de remaniere ale acestora.

Semnificația teoretică. constă în faptul, că aduce o anumită contribuție la studiul și perfecționarea instituției încetării urmăririi penale și a izvoarelor relevante ale dreptului procesual penal. Ideile conceptuale elaborate îmbogățesc teoria generală a procesului penal și în totalitatea lor creează premisele teoretico-metodologice pentru elucidarea unor probleme științifice majore privind asigurarea protecției drepturilor și intereselor legitime ale subiecților la aplicarea soluțiilor de încetare a urmăririi penale *in rem* și *in personam*.

Valoarea aplicativă constă în oferirea unei compilații a materialului doctrinar, formularea recomandărilor practice de soluționare a unor situații incerte, prezentarea interpretării elocvente a modalităților de încetare a procesului penal.

Implementarea rezultatelor științifice. Constatările și concluziile studiului pot fi utilizate în procesul de instruire a studenților instituțiilor de învățământ și în activitatea practicienilor implicați nemijlocit în procesul de soluționare a cauzelor penale la faza de urmărire penală. Propunerile și recomandările vor fi utile perfecționării de perspectivă a cadrului normativ național.

АННОТАЦИЯ

Крецу Олеся. Способы прекращения уголовного процесса на стадии уголовного преследования. Докторская диссертация. Кишинев, 2024 г.

Структура диссертации: введение, 4 главы, выводы и рекомендации, библиография из 217 источников, основной текст 157 страниц, 14 приложений. Результаты опубликованы в 16 научных статьях.

Ключевые слова: уголовный процесс, уголовное преследование, прекращение уголовного преследования, прекращение уголовного процесса, основание исключающие уголовное преследование, реабилитация.

Цель работы состоит из теоретико-практического исследования феномена прекращения уголовного процесса на стадии уголовного преследования, выявления проблем применимости решения о прекращении, а также установления направлений совершенствования уголовно-процессуального законодательства в сфере регулирования прекращения уголовного процесса на стадии уголовного преследования.

Задачи работы: изучение отечественной и зарубежной доктрины о прекращении уголовного процесса на стадии уголовного преследования; разъяснение сущности и значения института прекращения уголовного процесса на стадии уголовного расследования; выделение особенностей возникновения и исчезновения уголовно-процессуальных правоотношений; выделение процессуальной позиции прокурора при прекращении уголовного преследования и уголовного процесса; установлении и анализ обстоятельств, исключающих возбуждение уголовного преследования; анализ решений о прекращении уголовного процесса на стадии уголовного преследования через призму фактических и правовых оснований; анализ механизма возмещения гражданских исков; формулирование предложений по изменению и совершенствованию национальной нормативно-правовой базы по анализируемому аспекту.

Научное новшество и оригинальность. Исследование представляет собой комплексное исследование теоретико-практических способов прекращения уголовного процесса на стадии уголовного расследования. Эволюционное, сравнительное и уголовно-правовое исследование позволяет дать некоторые рекомендации по совершенствованию национальной нормативной базы, а именно: изменению и дополнению обстоятельств, исключающих уголовное преследование (пкт.пкт.1, 4¹, 5, 6¹ ст. 275 УПК); внесение дополнения в УПК статьей 286¹ «Постановление об прекращении уголовного преследования и уголовного процесса» с последующим изменением содержания ст.284 и ст. 285. Изменение содержания пункта (3) ст. 284 УПК следующего содержания: Прокурор, при выявление основания, предусмотренные ч. (2), руководствуясь статьи 286¹ УПК, выносит мотивированное постановление о прекращении уголовного преследования. Отмена ч. (4) и (5) статьи 284 УПК, поскольку они содержатся в положениях ст. 286¹ УПК.

Решённая научная задача: Исследование представляет собой первый проведенный на национальном уровне комплексный анализ института прекращения уголовного процесса на стадии уголовного расследования. Выявлены недостатки, допущенные в применении процедуры прекращения уголовного процесса на стадии уголовного расследования, и предложены некоторые предложения по их реорганизацию.

Теоретическая значимость. Состоит в том, что вносит определенный вклад в изучение и совершенствование института прекращения уголовного преследования и соответствующих источников уголовно-процессуального права. Разработанные концептуальные идеи обогащают общую теорию уголовного процесса и в своей совокупности создают теоретико-методологические предпосылки для выяснения некоторых крупных научных проблем, касающихся защиты прав и законных интересов субъектов при применении решений о прекращении уголовного преследования.

Практическое значение исследования заключается в предложении обобщения доктринального материала, формулировании практических рекомендаций по разрешению неясных ситуаций, изложении красноречивой трактовки способов прекращения уголовного процесса.

Внедрение научных результатов. Результаты, полученные в ходе исследования, могут быть использованы как для обучения студентов юридических вузов, так и для начальной подготовки и переподготовки кадров юридических учреждений.

ADNOTATION

Olesea Crețu, Methods of termination of criminal proceedings during criminal investigation, Law doctorate thesis, Chisinau 2024

Thesis structure: introduction, four chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 216 titles, 155 pages of basic text, 14 annexes. The obtained results are published in 15 scientific papers.

Keywords: criminal trial, prosecution, termination of criminal prosecution, classification of criminal proceedings, removal from prosecution, circumstances excluding criminal prosecution, rehabilitation.

The purpose of the paper is the theoretical and practical study of the phenomenon of termination of the criminal process at the stage of criminal prosecution, and the identification of the evidence of the applicability of the termination solutions and establishing the directions for improvement of the criminal procedural legislation in the field of regulation of the termination of the criminal process at the stage of criminal prosecution.

Objectives of the research: analysis of scientific works from national and international criminal procedural doctrine; elucidation of the essence and importance of the institution of termination of criminal proceedings in the phase of criminal prosecution; highlighting the peculiarities of occurrence and termination of criminal procedural legal relations; highlighting the procedural position of the prosecutor at termination, classification of criminal prosecution, removal of the person from prosecution, removal of the person from prosecution, determination and analysis of the circumstances that exclude the criminal investigation; analysis of the solutions for the termination of the criminal proceedings at the stage of the criminal investigation in the light of the factual and legal grounds; analysis of the mechanism of repair of the civil action; formulating proposals for amending and improving the national legal framework under the analysed aspect.

Scientific novelty and originality. The study represents complex research of theoretical and practical problems regarding the ways of stopping the criminal process at the stage of the criminal investigation. Evolutionary, comparative and legal-penal research allows the submission of recommendations for improving the national regulatory framework, i.e.: amending and supplementing the circumstances that exclude criminal prosecution (item 1, 4¹, 5¹, etc, 6¹ of art.275 CPC); amendment by supplementing the Criminal Procedure Code with art.286¹ „Order for removal of the person from prosecution, terminating the criminal investigation and terminating the criminal proceedings”, with subsequent amendment of the content of Articles 284 and 285. Modification of the content of par.(3) of art. 284 CPC with the following content: The prosecutor, if he finds the grounds provided in paragraph (2), being governed by the provisions of Article 286¹ CPC orders the removal of the person from criminal prosecution. The person may be removed from prosecution in full or only on an indictment. The repeal of paragraph (4) and (5) of art.284 CPC, because they are found in the provisions of art. 286¹ CPC.

The solved scientific problem consists in the following: essentially, the study carried out, is one of the first attempts of comprehensive analysis of the institution of the termination of the criminal trial at the stage of criminal prosecution, the, under the current Code of Criminal Procedure, carried out at monographic level. Identification of the imperfections admitted to the application of the procedure for the termination of the criminal trial at the stage of criminal prosecution and offering of some proposals for reshuffle of law.

Theoretical significance. is that it makes a certain contribution to the study and improvement of the institution of the termination of criminal prosecution and the relevant sources of criminal procedural law. The conceptual ideas elaborated enrich the general theory of the criminal process and in their totality create the theoretical and methodological premises for the elucidation of major scientific problems regarding the protection of the legitimate rights and interests of the subjects when applying the solutions cease prosecution in rem and in personam.

The applicative value consists in providing a compilation of the doctrinal material, formulating practical recommendations for solving uncertain situations, presenting the eloquent interpretation of the ways of ending the criminal process.

Implementation of scientific results. The findings and conclusions of the study can be used in the process of training students of educational institutions and in the activity of practitioners directly involved in the process of solving criminal cases at the stage of criminal prosecution. The proposals and recommendations will be useful for the future improvement of the national regulatory framework.

CREȚU OLESEA

MODALITATI DE ÎNCETARE A PROCESULUI PENAL LA FAZA URMĂRIIRII PENALE

Specialitatea: 554.03 - Drept procesual penal

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 07.11.2024

Formatul hârtiei: A4

Hârtie ofset. Tipar digital

Tiraj 50 ex.

Coli de tipar: 2,4

Comanda nr. 173

Tipografia PRINT-CARO

mun. Chișinău, str. Columna,170,

printcaro@gmail.com

tel.069124696

